IT-TARBIJA FIL-ĠHIEŻ U L-MAGĦMUDIJA

Din il-kitba hija addattata minn silta ta'informazzjoni dwar esperjenzi personali li **Anġela Zerafa** *minn Ħal Qormi, kitbet lil Guido Lanfranco li permezz tal-programmi tiegħu dwar il-folkor ta' Malta u Għawdex fuq ir-radju RTK ta' kull ġimgħa jħajjar lis-semmiegħa iċemplulu waqt il-programmi jew jiktbulu tagħrif folkloristiku ġenwin biex ma jintilifx*

Dari il-miżżewġin mill-ewwel kienu jaħsbu għat-tfal. Ħafna minn dawk li jindunaw li se jsiru ommijiet, mill-ewwel huma stess jibdew jaħdmu xi ħaġa mill-ġhież tat-tarbija. Dan kien jikkonsisti, fost affarijiet oħra, minn sett tal-banju ta' l-enamel abjad bil-fjuri jew ikħal, bit-tripied fuqhiex jistrieħ, bis-sapuniera; iżda fuq kollox jaħsbu għall-ħwejjeġ li se jkollha bżonn it-tarbija.

Dawn il-ħwejjeg jew ġhież għat-tarbija kienu jkunu mqassmin kif ġej. Il-blajjeż, (lbiesi ta' fuq twal), il-qmejsiet (ilbies ta' taħt); il-faxx taż-żokra (strixxi ta' drapp mill-istess li minnu jagħmlu l-ħrieqi); il-fisqija twila u oħra qasira, aktarx maħdumin disinn spika, insiġ Malti, tkun wiesa' xi ħames pulzieri, ħoxna u twila; il-qlejba li tkun trianglu magħmula minn drapp artab; il-ħrieqi tax-xoqqa; il-ħrieqi tax-xugaman u tal-franelletta u oħra tal-franella, u fl-aħħar il-fustan, ħarqa oħra minsuġa aktarx f'Malta ta' materjal oħxon u ftit aħrax li għaliha ġie li użaw drapp tad-drill.

Meta tiġi it-tarbija, dawn il-ħwejjeġ kollha li semmejna jifirxuhom fuq xulxin fuq ġenb is-sodda, waqt li jħolluha għall-banju. L-ewwel ineħħu l-ħarqa tal-fustan, li mbagħad tiġi fil-wiċċ, warajha jitneħħew il-ħarqa tal-franella, tax-xugaman, tal-franelletta, (li hi irqaq mill-franella), dik tax-xoqqa, il-qlejba, u fl-aħħar il-faxxa taż-żokra. Malli tittella' t-tarbija mill-ilma sħun, ikollhom xugaman lest biex jixxuttaw, mill-ewwel iqegħduha fuq il-firxa li jkunu lestew, u jibdew jirromblaw l-ewwel il-faxxa taż-żokra; fuq iż-żokra jkunu poġġew tajjara bi ftit terra tal *one two three* għax kienu jgħidu li dik fiha iż-żingu. Wara il-faxxa tissallab il-qlejba li tkun drapp artab ħafna u wara jitkomplew dawk is-saffi ta' ħrieqi kollha wara' xulxin, u jispiċċa bil-ħarqa tal-fustan, għax hi l-iżjed ħoxna. Wara dawn jinfaxxaw bil-fisqija u t-tarbija tiġi qisha Bambin ta' Praga (qisha fi stoċċ dritt); aktarx kienu jaħsbu li b'daqshekk il-*baby* jikber dritt, u ma tantx ikun hemm ċans li tilwilu dahru jekk ma terfagħux bil-galbu. Mhix l-ewwel darba li meta jibdew jikbru xi ftit, lit-trabi ikollhom iħalluhom nofs fisqija, jiġifieri ma jgerrbuhomx sa isfel, u lanqas jitwulhom il-friex, għax ġie li jkunu mill-imqarbin u jkunu jridu jagħtu b'saqajhom.

Issa jmiss li jlibbsuhom il-bluża ta' fuq, libsa oħra twila, u skufja tas-suf maġduma bil-ganġ. Minbarra dawn kien ikollhom il-vavalori irrakkmati (jew il-pavalori, għax f'Ħal Qormi hekk kienu jgħidulhom); dawn kienu jkunu ħafna, għax kien ikollhom jinbidlu ta' spiss, għax malajr jixxarrbu. Miegħu kienu jegħmżu l-gażaża imdendla ma' xi ġiżirana b'labra żgħira, li meta jbidd-

lulhom kienet tkun ukoll tad-deheb, qisba i ay inkravata. Inbagħad jgħattuhom bl-imleft tħîLf*W '£ì" twila bit-tarf irrakkmat bll-pi«.i r fuc• k«t1 •fr"n«'letta

mal-wiċċ tat-tarbija, jew ma' għajnejha jew hàìah* ï! T" 5 * jibSghu lixi ħajta tas-suf tifta' tidìtolfîîlq It^SblJ.**! xxerraqha. Fuqkollox kienu jlibbsuhom jersey parigg 1-UkVfV 11 it-tnejn kienu jkunu roaħdumin b'disiniji sbieħ bU-2*n* bi -labar *tanknitting* Dawn il-hwejjeg ko 11ha uko 1 manikcttT nmm-r?J ^·^*elli* kulurit, kollha kienu jinħadmu aktarx mi U onm stess waqt lt-tqala. "U1

Ma ninsewx ukoll il-ħwejjeġ 1-oħra ta1-magħrnudija. Dawn kienu il-bluża u 1-kappa rrakkmata, l-iskufja vj l-kappunta' taħtha, il-pavalor pariġġ, u il-maktur abjad bil-pontina tt-roagħroudija kienet issir aktarx 1-għada tat-twelid, għax kienu jeromu l ijekk jgħammdu qabel 1-erbgħa u għoxrin siegha, itellghu ruħ mill-purgatorju, u wkoll l i ma jmurx jiġri xi ħaġa 1it-tarbuija u tmut mingħajr i1-magħmudija. Xi uħud kienu jgħammdu ftit ġranet wara u jmorru 1-knisja aktarx bil-mixi. L-ewwel kienu jimxu it-tfal ħut it-tarbija ma' xi zija jew kuġin, ghax 1-omra ma kienetx tmur il-knisja. Warajhom jimxi 1-missier mal-parrinu u warajhom il-parrina bejn il-majjistra u r-reffiegha tat-tarbija, l itibda tiftraħ kemm tista[1] il-kappa biex turi ir-rakkmu u 1-finezza l i fiha. Dak inhar 1-irġiel aktarx ji lbsu 1ibsa sewda tad-djagunar, min ikollu, u in-nisa aktarx 1-għonnel-la sewda.

Meta kien ikun hemm ftit tal-bogħod, kienu jikru karrozzin u kulħadd jitgezzez fih. Ġiel ijkunu żewġ karrozzini; mhux biss, iżda wkoll kont issib, bhalma sarf'Hal Qormi, l iiġibu t-żwierael pari1ja, u fuqras iż-żwiemel kienu jagħmlu ri xroża jekk it-tarbija tkun tif la, jew ċelesti jekk tkun tif el. Minbarra x-xemgħa, xi nies kienu jġibu magħhom kuċċarun tal-fidda fcgħir, mhux għax i1-kni sja ma kienx ikun hemm, imma biex wara jpoġġuh fil-vertrina u jistgħu jgħidu "ara b'dak il-kuċċarun tgħammdet....".

Wara 1-magħmudija, avolja ftit nies, u fost il-ġimgħa, isir it-trattament. Kien ikollhom kikkra kokotina, aktarx tal-kawkaw, grogg ***Brandy*** tal-Qalb, grogg aniżett, Benedittin, *vermouth,* u rożolin aħmar, aħdar jew isfar. Tortella ta' 1-intrita, forma ta' qalb għall-parrini u ohra għall-majjistra; panedispanja, biskuttini forma ta' esse tar-rahal imżejna bil-ġelu, frott ta' 1-intrita u biskuttini tal-lewż morr. Kważi kulhadd dawn kien ikollu; wara żmien bdew deħlin ik-kaxxi taċ-ċikkulatini.